

2.Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі : навч. посіб. / [ред. С.У. Гончаренко, П.М. Олійник, В.К. Федорченко]. - К. : Вища школа, 2003. – 323с.

3.Казаков В.Н. Болонские реформы в высшем медицинском образовании Украины: достижения, проблемы, перспективы/В.Н. Казаков, А.Н. Талалаенко, М. Б. Первак // Університетська клініка. - 2007. - № 2. - С. 3-7.

4.Канівець С.В. Самостійна робота студентів у системі модульнорейтингового навчання / С.В. Канівець, О.В. Канівець // Організація навчально-виховного процесу. - 2006. - Вип. 6. - С. 150-156

УДК: 378.147.091.3:61

*Боровик К.М., Риндіна Н.Г.,
Шапаренко О.В., Єрмак О.С.,
Іващенко Р.О.¹, Романюк М.Г.²*

¹Харківський національний медичний університет, м. Харків,

²Харківська академія післядипломної освіти, м. Харків

ФОРМУВАННЯ SOFT SKILLS В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ШКОЛИ

В статті розглядається значення формування м'яких навичок (soft skills) протягом освітнього процесу в вищій медичній школі. Представлені соціально-комунікативні, загальнокультурні компетенції, що дозволяють ефективно і гармонійно взаємодіяти з людьми в професійній діяльності. Продемонстрована роль викладача закладу вищої освіти в розвитку soft skills.

Ключові слова: *soft skills, здобувачі вищої освіти, викладач.*

The article discusses the importance of soft skills formation in the educational process of higher medical school. There are presented social, communicative, general cultural competencies that contribute to effective and harmoniously interaction with people in professional activities. It's demonstrated the role of a teacher in a higher educational institution in the development of soft skills.

Key words: *soft skills, applicants for higher education, teacher.*

В статье рассматривается значение формирования мягких навыков (soft skills) в образовательном процессе высшей медицинской школы. Представлены социально-коммуникативные, общекультурные компетенции, позволяющие эффективно и гармонично взаимодействовать с людьми в профессиональной деятельности. Продемонстрирована роль преподавателя высшего учебного заведения в развитии soft skills.

Ключевые слова: *soft skills, соискатели высшего образования, преподаватель.*

Постановка проблеми та актуальність. На сьогоднішній день однією з найважливіших завдань підготовки майбутніх лікарів є формування цілісної особистості лікаря-професіонала, який має володіти регламентованим об'ємом теоретичних знань, практичних навичок, а також загальнопрофесійними та культурними компетенціями, в рамках яких формуються, так звані, м'які навички, або soft skills [4].

Підготовка медичних фахівців в наші дні вимагає не тільки професійної компетентності, як однієї з головних складових, а й формування професійно-соціальної культури спеціаліста, яка формується завдяки розвитку не тільки універсальних знань, потрібних для виконання тієї чи іншої діяльності, а й – в першу чергу – освоєння корпоративних компетенцій [2].

Актуальність даної теми продиктована сучасними викликами соціуму, економіки, професійної сфери, які змушують гостро звучати проблему професійної, соціальної та міжособистісної комунікації. Важливим представляється і необхідність формування і розвитку soft skills педагогічних кадрів профільного університету, як умова успішного формування м'яких навичок здобувачів освіти.

Soft skills — це навички, прояв яких важко відстежити, але вони дозволяють ефективно і гармонійно взаємодіяти з іншими людьми. Вони включають універсальні і загальнокультурні компетенції сучасного конкурентоспроможного члена суспільства, фахівця. Найбільш часто згадуються: комунікативність, емоційний інтелект, емпатія, перцептивні навички, здатність роботи в команді, селф-менеджмент, вміння приймати рішення та інші [3].

В сучасній психолого-педагогічній літературі комунікативну компетентність виділяють в якості одного з провідних показників оцінки кадрів в будь-якій професійній області. Особливе значення цей показник набуває для професій системи «людина - людина», до яких відноситься широкий спектр медичних спеціальностей [5].

Единбурзька Декларація Всесвітньої Федерації Медичної Освіти (1988) встановила, що кожен пацієнт повинен мати можливість зустріти в особі медичного працівника людину, підготовлену в якості уважного слухача, ретельного спостерігача, ефективного клініциста, а також людину, що володіє високою сприйнятливістю в сфері спілкування. Різноманітні і багатопланові взаємини з пацієнтами, їх родичами, колегами по роботі припускають чітку і координовану взаємодію на основі позитивних взаємовідносин, взаєморозуміння, співробітництва і співтворчості [1].

У 2014 році було видано та широко розрекламовано “Атлас нових професій”, завданням якого було проаналізувати галузі, які будуть активно розвиватися, в яких будуть народжуватися нові технології, продукти, практики управління і які нові фахівці будуть потрібні роботодавцям. Звісно, лікарська спеціальність також була віднесена до професій майбутнього, як перспективна, багатопрофільна та високотехнологічна. Але разом з цим, до медика, разом з вже вищезазначеними soft skills, які є загальновизнаними і обов'язковими для продуктивної праці будь-якого фахівця, висуваються нові компетентнісні вимоги.

Метою даною статті є визначення важливих навичок майбутніх лікарів, що разом з удосконаленням професійних компетенцій допоможуть підвищити ефективність взаємодії з іншими людьми у робочому просторі та ефективність роботи та методи їх вдосконалення.

Ми пропонуємо зазирнути в майбутнє і розібрати навички, які стануть в нагоді лікарям та дозволять створити образ сучасного, професійного, впевненого та обізнаного лікаря-партнера, який не буде обмежуватись діагностикою і призначенням схеми лікування, а основною місією якого стане допомога пацієнтові одужати. Починаючи з часів Стародавньої Греції, всі видатні лікарі, підкреслювали важливість встановлення довірчих відносин з пацієнтами і силу лікарського слова, без якого одужання не буде. Тож, лікар має переслідувати ціль підвищення комплаєнтності - усвідомленої готовності пацієнта слідувати рекомендаціям доктора щодо рішення медичної проблеми в моделі співпраці, яка передбачає двосторонню відповідальність за лікувально-діагностичний процес і зберігає вирішальну роль в цьому процесі за доктором. В свою чергу це приведе до зменшення так званої прокрастинації в лікуванні — свідомого затягування

лікувально-діагностичних дій. Щоб дістатися верхівки цього айсберга — найвищої довіри пацієнта, він повинен бачити перед собою не просто фахівця, а лідера.

Ми спробували виділити нетривіальні soft skills медичного працівника, що в комплексі з високою кваліфікацією та професійними навичками допоможуть майбутнім лікарям вивести свою спеціальність до ланки елітних.

1. Системне мислення — процес суб'єктивної самоорганізації, направлений на те, щоб при вирішенні професійних завдань в мисленні лікаря виникали асоціації, обумовлені не тільки аналогіями і класифікаціями, але і системними ефектами.

2. Клієнтоорієнтованість — вміння працювати з запитамі споживачів, що базується на людяності та гуманістичних засадах.

3. Робота в команді, здатність толерантно сприймати соціальні, етнічні, конфесійні та культурні відмінності. Це стосується не тільки роботи в колективі медичних працівників, а й створення команди “лікар-пацієнт-родичі пацієнта”.

4. Мультикультурність та мовна свобода — вільне володіння англійською та / або знання другої мови, розуміння національного і культурного контексту країн-партнерів, розуміння специфіки роботи спеціалістів в інших країнах.

5. Міжгалузева комунікація — розуміння технологій, процесів і ринкової ситуації в різних суміжних і несуміжних спеціальностях.

6. Робота в режимі високої невизначеності і швидкої зміни умов завдань — вміння швидко приймати рішення, реагувати на зміну умов роботи, вміння розподіляти ресурси і управляти своїм часом.

7. Здатність та готовність реалізовувати етичні та деонтологічні принципи у професійній діяльності.

8. Навички художньої творчості — здатність до художнього сприйняття, наявність розвиненого естетичного смаку, абстрактного мислення.

9. Принципи ощадливого виробництва — методологія, націлена на ефективне використання внутрішніх резервів, а також на постійне вдосконалення робочих процесів і поліпшення організації та умов праці. Але ця компетенція може бути втілена лише за умов плідної командної роботи.

10. Поглиблення в IT-технології, робототехніку, штучний інтелект.

Оскільки ключовою фігурою освітнього процесу є викладач, політика забезпечення якості освітнього процесу має починатися з формування професорсько-викладацького колективу закладу вищої освіти, де викладач є досвідченим професіоналом, консультантом, тьютором, фасилітатором, ментором та новатором, здатним до переходу на інтегративний тип викладання.

Одним з найбільш ефективних способів навчання, що широко використовуються для формування soft та hard skills здобувачів медичної освіти, є використання інтерактивних симуляційних технологій, що моделюють реальну професійну діяльність та є пусковим механізмом в формуванні клінічного мислення та підвищення вмотивованості здобувачів, ділових ігор, що спрямовані на активізацію професійних знань, на підвищення пізнавальної мотивації в оволодінні навичками професійного спілкування.

Великий потенціал у розвитку soft skills має педагогіка, як навчальна дисципліна, а також позакласна виховна робота (проведення студентських олімпіад, гуртків за спеціальностями, конкурсів), у тому числі неформальне спілкування (школи студентського активу, громадські молодіжні організації).

Висновки. Внаслідок постійної модернізації у сфері охорони здоров'я, значно зростає підвищення якості надання медичних послуг, вимог до професійних та індивідуально-особистісних якостей. В процесі викладання дисциплін вищої медичної школи особливу увагу слід приділяти формуванню цілісної особистості лікаря, що включає вдосконалення не тільки професійних компетенцій, а й особистісних, м'яких навичок. Для отримання успішних результатів в розвитку soft skills здобувачів освіти викладач має бути взірцем та транслятором соціально-комунікативних, загальнокультурних навичок та високого емоційного інтелекту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Всесвітня асамблея охорони здоров'я, 42 сесія. (1989). Единбурзька декларація про реформування медичної освіти. Всесвітня організація охорони здоров'я. [Електронний ресурс]. URL: <https://apps.who.int/iris/handle/10665/200186>
2. Горьковая О.П., Козловский Н.В., Матыкина В.С., Петров А.В. «Soft skills»: в поиске универсальных трактовок «гибких» навыков современных работников // Общество. Среда. Развитие. 2019:4 (53); 20–25.
3. Ігумнова О.В. «Життєві» і «гнучкі» навички учнів: межі застосування понять у педагогіці. Теорія та практика наукових досліджень: психологія, педагогіка, економіка та управління. 2019:4 (8); 25–38.
4. Чорнобай А.В., Жукова Т.О., Почерняєва В.Ф., Корнєєв О.В. Підготовка лікаря - від теорії до практики. Сучасна медична освіта: методологія, теорія, практика. м. Полтава, 19 березня 2020 р. Полтава. 2020. С. 253–255.
5. Tskhvitaria T.A., Vlasova V.N., Tairova N.Y. Training and education of adults as an imperative of modern international politics in education // Modern European Researches. 2017:4; 125–127.

Boczar Janusz

Uniwersytet Rzeszowski, Polska

FOLKLORYZM W WYCHOWANIU DZIECKA W KONTEKŚCIE ZJAWISKA UNIFIKACJI KULTUROWEJ

W niniejszym artykule podkreślony został wychowawczy walor folkloru, mianowicie walor różnicujący i adresujący w kontekście zjawiska unifikacji kulturowej, czyli fenomenu upodabniania kulturowego, jaki wyraźnie zauważamy w dzisiejszym świecie.

Terminy kluczowe: wychowanie, kultura, cywilizacja, unifikacja, folklor, folklorizm.

1. Kultura czy cywilizacja? Kontrowersje semantyczne.

Otóż istnieje ponad 200 definicji pojęcia "kultura", które, w swej różnorodności wprowadzają ogromne zamieszanie. Akcentując różne aspekty, powodują niejednokrotnie teoriopoznawczy zamęt. Często bywają rozbieżne, a nawet sprzeczne.¹ Znakomita część definicji utożsamia kulturę z cywilizacją. Nie jest to najszcześniejsze rozwiązanie semantyczne z punktu widzenia chociażby heurystyki. Trudno bowiem wyjaśnić, a być może niemożliwym jest wyjaśnienie złożonych zjawisk społeczno-kulturowych posługując się przy tym zamiennie terminami kultura i cywilizacja w

¹ E. Nowicka pisze "Poszczególne definicje ujmują zazwyczaj wybrane aspekty. Ponadto różne definicje kultury powstały na użytek odmiennych badań", i dalej: "Alfred L. Kroeber Clyde Kluckhohn (*Culture. A Critical Review of Concepts and Definitions*, 1952) zebrali ponad 100 definicji kultury, a liczbę tę z pewnością można by znacznie powiększyć". [w:] E. Nowicka, *Świat człowieka-świat kultury* Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2007, s.49. Jerzy Kmita naliczył ponad 200 definicji kultury w akademickich dyscyplinach kulturoznawczych. (dop. J. B.).